

ЗАТВЕРДЖЕНО

Засідання педагогічної ради
Комісарівської ЗШ І-ІІ ст.
Вишнівської селищної ради
протокол від 30.08.2021 № 1

**Освітня програма
Комісарівської гімназії
Вишнівського ліцею
Вишнівської селищної ради
Дніпропетровської області
на 2021/2022 навчальний рік**

ВСТУП

Призначення школи полягає в наданні якісної повної загальної освіти дітям шкільного віку мікрорайону школи, забезпеченні їх всебічного розвитку, виховання і самореалізації особистості яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності. Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності. Спільними для всіх компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, вміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми. Освітня програма, що реалізується в закладі, спрямована на: формування в учнів сучасної наукової картини світу; виховання працьовитості, любові до природи; розвиток в учнів національної самосвідомості; формування людини та громадянина, яка прагне вдосконалювання та перетворення суспільства; інтеграцію особистості в систему світової та національної культури; рішення задач, формування загальної культури особистості, адаптації особистості до життя в суспільстві; виховання громадянськості, поваги до прав і свобод людини, поваги до культурних традицій та особливостей інших народів в умовах багатонаціональної держави; створення основи для усвідомленого відповідального вибору та наступного освоєння професійних освітніх програм; формування потреби учнів до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення тощо.

Модель випускника Нової Української Школи – це необхідна основа для сміливих і успішних кроків у своє майбутнє. Всі інші здобутки у сфері компетентності може принести людині лише наполеглива цілеспрямована праця, бажання вчитися і ділитися досвідом з іншими. Випускник школи має міцні знання і вміння користується ними. Знання та вміння отримані учнем тісно взаємопов'язані з його ціннісними орієнтирами. Набуті життєві компетентності випускник вміння використовує для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці. Він вміння критично мислити, логічно обґрунтовувати позицію, виявляти ініціативу, творити, вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення. Наш випускник – це передусім людина творча, з великим потенціалом саморозвитку та самореалізації, широким спектром особистості: випускник школи добре проінформована особистість; прагне до самоосвіти та вдосконалення; готовий брати активну участь у суспільно-культурному житті громади, держави; є свідомим громадянином, готовим відповідати за свої вчинки; свідомо ставиться до свого здоров'я та довкілля; мислить креативно, використовуючи увесь свій творчий потенціал. Випускник компетентний у ставленні до життя — реалізує себе через самопізнання, саморозуміння та інтелектуальну культуру. Випускник початкових класів має знання, вміння та навички, передбачені стандартом початкової освіти. Він упевнений у собі, старанний, працелюбний, самостійний, дисциплінований, вмотивований на

досягнення успіху, вміє слухати і чути, критично мислити і має почуття самоконтролю, навички навчальної діяльності, культуру поведінки і мови, основи особистої гігієни і здорового способу життя. Випускник базової основної школи володіє певними якостями і вміннями на рівні вимог державних освітніх стандартів успішно засвоює загальноосвітні програми з усіх предметів шкільного навчального плану; має систему розумових навичок (порівняння, узагальнення, аналіз, синтез, класифікацію, визначення головного); володіє основами комп'ютерної грамотності; знає свої громадянські права і вміє їх реалізувати; оцінює свою діяльність з погляду моральності та етичних цінностей; дотримується правил культури поведінки і спілкування; веде здоровий спосіб життя; готовий до форм і методів навчання, використовуваних у старших класах. Випускник старших класів має міцні знання на рівні вимог державних освітніх стандартів, що забезпечує вступ до закладу вищої професійної освіти та подальше успішне навчання; володіє іноземною мовою на базовому рівні; має високий рівень комп'ютерної грамотності (програмування, навички технічного обслуговування); володіє культурою інтелектуальної діяльності; знає і поважає культуру України та інших народів; поважає свою й чужу гідність, права, свободи інших людей; дотримується правил культури поведінки і спілкування; має почуття соціальної відповідальності; веде здоровий спосіб життя; володіє способами отримання інформації; прагне духовного і соціального добробуту. Наш випускник – свідомий громадянин і патріот своєї країни, готовий до сміливих і успішних кроків.

МЕТА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ:

- реалізація предметного і надпредметного змісту навчання, що забезпечує розвиток здібностей дитини, становлення її як повноцінної, соціально активної, конкурентоздатної особистості, яка володіє ключовими компетентностями (вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність);
- **забезпечення** діяльній спрямованості навчання, яке передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практичну його спрямованість;
- реалізацію в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньо предметних зв'язків;
- наскрізних ліній, що є засобом інтеграції ключових і загально предметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів;

- зосередження педагогічного колективу на цілеспрямованості, системності і єдності діяльності в змісті освіти.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

З урахуванням поетапного переходу закладів освіти на здійснення діяльності за новим Державним стандартом у 2021-2022 навчальному році освітня програма гімназії розроблялася на основі:

- для 1-2 класів – Державний стандарт початкової освіти (2018), типових освітніх програм (наказ МОН від 08.10.2019 № 1272;
- для 3-4 класів – Державного стандарту початкової освіти (2018), типових освітніх програм (наказ МОН від 08.10.2019 № 1273;

У 5-9 класах освітній процес здійснюватиметься відповідно до таких типових освітніх програм:

Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти II ступеня, затверджена наказом МОН від 20.04.2018 № 405.

ТЕРМІН РЕАЛІЗАЦІЇ: 2021–2022 н. р.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ:

I розділ – початкова освіта,

II розділ – базова середня освіта,

Кожна з них визначає:

1. Загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення.
2. Очікувані результати навчання учнів.
3. Рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.
4. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією Типовою освітньою програмою.

НАПРЯМКИ РЕАЛІЗАЦІЇ:

Згідно з чинним законодавством організувати освітній процес відповідно до рівнів типових освітніх програм трьох ступенів навчання:

I ступінь – початкова освіта тривалістю чотири роки;

II ступінь – базова середня освіта тривалістю п'ять років;

1. При реалізації освітньої програми забезпечити:

- логічну послідовність вивчення предметів, що розкривається у відповідних навчальних програмах;
- рекомендовані форми організації освітнього процесу, основними формами якого є різні типи уроку: формування компетентностей; розвитку компетентностей; перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей; корекції основних компетентностей; комбінований урок. Також рекомендованими формами організації освітнього процесу є екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо;
- використання в освітньому процесі сучасних інноваційних технологій, систем (методик) навчання;
- науково-дослідницьку діяльність, участь у проектах;
- профільне спрямування навчання в старшій школі, що сформовано закладом освіти з урахуванням можливостей забезпечення якісної його реалізації;
- роботу з обдарованими дітьми;
- навчання дітей з особливими освітніми потребами.

2. Здійснити навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, зокрема підручниками та навчальними посібниками, схваленими Міністерством освіти і науки України.

3. Спрямувати освітній процес на задоволення потреб учнів у виборі програм навчання.

4. Запровадити в освітній процес школи сучасні технології навчання, зокрема: проектні, інформаційно-комунікаційні, критичного мислення, інтерактивні технології, рейтингового оцінювання, окремі освітні тренди.

5. Враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальні освітні потреби учнів, особливості регіону, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення сформувати варіативну складову навчального плану, спрямувати її на підсилення предметів інваріантної складової. запровадження факультативів, курсів за вибором, що розширюють обрану закладом освіти спеціалізацію, розвивають індивідуальну орієнтованість особистості та формують її всебічний розвиток.

6. Реалізувати навчання за наскрізними лініями через: організацію розвивального освітнього середовища, роботу в проектах, позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

7. Забезпечити профільне навчання старшої школи за рахунок введення профільного предмета «Іноземна мова».

8. Врахувати вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти.

9. Створити умови для навчання дітей з особливими освітніми потребами.

КОНТРОЛЬ І КОРЕКЦІЯ:

- реалізувати проект «Шкільний моніторинг як інструмент системи внутрішнього забезпечення якості освіти»;
- виробити критерії оцінки реалізації освітньої програми.

ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ:

- забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності;
- забезпечення рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками, у тому числі за ознакою інвалідності;
- розвиток інклюзивного освітнього середовища;
- забезпечення універсального дизайну та розумного пристосування;
- науковий характер освіти;
- цілісність і наступність системи освіти;
- прозорість і публічність прийняття та виконання управлінських рішень;
- відповідальність і підзвітність закладу освіти перед громадою;
- інтеграція з ринком праці;
- нерозривний зв'язок із світовою та національною історією, культурою, національними традиціями;
- свобода у виборі видів, форм і темпу здобуття освіти, освітньої програми, закладу освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності;
- гуманізм;
- демократизм;
- єдність навчання, виховання та розвитку;
- виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій;
- формування усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, нетерпимості до їх порушення;
- формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження її честі та гідності, фізичного або психічного насильства, а також до дискримінації за будь-якими ознаками;
- формування громадянської культури та культури демократії;
- формування культури здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля;
- невторчання політичних партій в освітній процес;
- невторчання релігійних організацій в освітній процес (крім випадків, визначених Законом України «Про освіту»).

Організація освітнього процесу

1. Комісарівська гімназія Вишнівського ліцею Вишнівської селищної ради Дніпропетровської області планує роботу відповідно до перспективного, річного плану. У плані роботи відображаються найголовніші питання роботи навчального закладу, визначаються перспективи його розвитку. План роботи затверджується педрадою навчального закладу.

2. Навчальні (робочі та індивідуальні) плани закладу розробляються керівництвом школи на основі типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджених МОН, з урахуванням особливостей контингенту учнів, їх потреб у здобутті загальної середньої освіти, наявного освітнього рівня та затверджуються в установленому порядку.

3. Навчальний заклад працює за навчальними програмами, підручниками, посібниками, що мають відповідний гриф Міністерства освіти і науки України і забезпечують виконання навчально-виховних завдань на кожному ступені навчання відповідно до вікових особливостей та природних здібностей дітей. Навчальні програми, підручники та посібники, що розроблені працівниками школи, можуть використовуватись у навчально-виховному процесі після експертизи в Міністерстві освіти і науки України.

4. Індивідуалізація і диференціація навчання в навчальному закладі забезпечується реалізацією інваріантної та варіативної частини Державного стандарту загальної середньої освіти. Варіативна частина формується з урахуванням інтересів і побажань учнів, їхніх батьків, профілю

5. Структура навчального року (тривалість навчальних занять, поділ на чверті, семестри та режим роботи опорного закладу встановлюються його директором та педагогічною радою у межах часу, передбаченого робочим навчальним планом.

6. Розклад уроків навчального закладу, складається відповідно до навчального плану з дотриманням педагогічних, санітарно-гігієнічних та режимних вимог і затверджується директором опорного закладу.

Для учнів 5-9-х класів можливим є проведення спарених уроків з реалізації практичної складової навчальних програм (лабораторні, практичні, контрольні), розвитку зв'язного мовлення та технологій.

7. Навчальний заклад здійснює навчально-виховний процес за п'ятиденною формою навчання.

8. Зарахування учнів до навчального закладу здійснюється за наказом директора на підставі особистої заяви (для неповнолітніх – заяви батьків або осіб, які їх замінюють) або направлень відповідних органів управління освітою, а також свідоцтва про народження (копії), паспорта, медичної довідки встановленого зразка, документа про наявний рівень освіти (крім дітей, які вступають до першого класу).

У разі потреби учень може перейти протягом будь-якого року навчання до іншого навчального закладу. Переведення учнів до іншого

навчального закладу здійснюється за наявності особової справи учня встановленого Міністерством освіти і науки України зразка.

9. Для учнів першого-другого ступеню за бажанням їхніх батьків або осіб, які їх замінюють, при наявності належної навчально-матеріальної бази, педагогічних працівників, обслуговуючого персоналу створено групу продовженого дня.

Зарахування до груп продовженого дня і відрахування дітей із них здійснюється наказом директора навчального закладу на підставі заяви батьків (осіб, які їх замінюють).

10. Відволікання учнів від навчальних занять на інші види діяльності забороняється (крім випадків, передбачених законодавством України).

11. Тривалість уроків у навчальному закладі становить: у першому класі – 35 хвилин, у других – четвертих класах – 40 хвилин, у п'ятих – одинадцятих – 45 хвилин. Зміна тривалості уроків допускається за погодженням з відповідними органами управління освітою та територіальними установами державної санітарно-епідеміологічної служби.

12. Директор навчального закладу зобов'язаний вжити заходів для ознайомлення дітей та їх батьків або осіб, які їх замінюють, з порядком зарахування до навчального закладу, її Статутом, Правилами внутрішнього розпорядку та іншими документами, що регламентують організацію навчально-виховного процесу.

13. Порядок переведення і випуск та нагородження учнів навчального закладу визначається Інструкцією про переведення та випуск учнів навчальних закладів системи загальної середньої освіти усіх типів та форм власності

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОГО РОКУ:

I семестр – з 01 вересня по 23 грудня 2021 року

II семестр – з 11 січня по 31 травня 2022 року

КАНІКУЛИ:

ОСІННІ – з 25 жовтня по 31 жовтня 2021 року

ЗИМОВІ – з 23 грудня по 10 січня 2021 року

ВЕСНЯНІ – з 28 березня по 03 квітня 2022 року

РОЗДІЛ I

ПОЧАТКОВА ОСВІТА

1. Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1 класу НУШ (1 цикл) визначено 805 годин/навчальний рік, 2 клас НУШ (1 цикл) – 840 годин /навчальний рік. 3 клас НУШ (2 цикл) – 875 годин/навчальний рік, 4 клас НУШ (2 цикл) - 840 годин/навчальний рік.

Відповідно до робочого навчального плану для початкової школи з навчанням українською мовою, розробленого на підставі типової освітньої програми початкової освіти під керівництвом О. Я. Савченко:

Назва освітньої галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах				
		1	2	3	4	Разом
Мовно-літературна	Українська мова	7	7	7	7	
	Англійська мова	2	3	3	3	
Математична	Математика	4	4	5	5	
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язберезувальна галузі)	Я досліджую світ	3	3	3	3	
Мистецька	Мистецтво*/музичне мистецтво, образотворче мистецтво	2	2	2	2	
Технологічна	Трудове навчання	1	1	1	1	
Інформатична	Інформатика		1	1	1	
Фізкультурна	Фізична культура	3	3	3	3	
Індивідуальне навчання					10	
Всього		22	24	25	35	106
Варіативна частина						
Факультатив.	Українське народознавство			1		
Курс за вибором	Каліграфія з елементами розвитку зв'язного мовлення	1				
Всього		23	24	26	35	108

- здійснено розподіл навчального навантаження на тиждень;
- встановлено погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання;
- визначено гранично допустиме тижневе навантаження учнів, що забезпечує реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87, через окремі предмети.

Інтегровано вивчається навчальний предмет «Я досліджую світ». При вивченні інтегрованого предмету «Я досліджую світ» здійснюється розподіл годин між освітніми галузями: природнича, громадянська, історична, соціальна і здоров'язбережна – разом 3 год./тиждень для учнів 1 – 2 класу.

Відповідно до наказу МОНУ від 20.04.2018 р. № 407 закладом освіти визначено загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1 – 4-х класів:

- для 1-х класів – 805 годин/навчальний рік,
- для 2-х класів – 875 годин/навчальний рік,
- для 3-х класів – 910 годин/навчальний рік,
- для 4-х класів – 910 годин/навчальний рік.

Варіативна складова навчального плану спрямована на підсилення вивчення української мови (за навчальними програмами для учнів закладів загальної середньої освіти I ступеня).

Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів.

Відповідно до Загальних положень типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти I ступеня, затверджених наказом МОНУ від 20.04.2018 р. № 407, освітню програму укладено за такими освітніми галузями: мовно-літературна (мовний і літературний компоненти) та іншомовна (англійська мова), математична (математика), я досліджую світ (природнича, громадянська, історична, соціальна, здоров'язбережувальна). До предметів, які вивчаються в початковій школі гімназії відносяться: українська мова (мова та читання), іноземна (англійська) мова, математика, природознавство, я у світі, я досліджую світ, образотворче мистецтво, музичне мистецтво, трудове навчання, інформатика, основи здоров'я, фізична культура, російська мова (4 клас).

Зміст предметів, які вивчаються в початковій школі, закладений в переліку навчальних програм для учнів закладів загальної середньої освіти I ступеня. Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Для учнів 1–4-х класів створена одна ГПД. Робота групи продовженого дня організована відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України № 677 від 24 червня 2018 року «Про затвердження Порядку створення груп подовженого дня у державних і комунальних закладах загальної середньої освіти».

Відповідно до Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 р. № 8, з метою забезпечення права громадян на здобуття повної загальної освіти з урахуванням стану здоров'я, на підставі заяви батьків та медичної довідки виданої КЗ «ДОДКЛ»ДОР» та на виконання наказу відділу освіти, культури, молоді та спорту Вишнівської селищної ради від № від «Про організацію індивідуальної форми навчання в загальноосвітніх навчальних закладах району» організовано індивідуальне навчання з ученицею 4 класу Гирею Христиною Віталіївною з 01.09.2021 р. до закінчення навчального року за індивідуальним навчальним планом (10 годин на тиждень) відповідно до кількості предметів інваріантної частини навчального плану .

Оцінювання навчальних досягнень учнів 1-2 класів здійснюється вербально. Оцінювання навчальних досягнень учнів 3-4 класів здійснюється за рівневою системою згідно наказу МОН від 13.07.2021 №813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти».

Відповідно до чинного законодавства при визначенні гранично допустимого навантаження учнів урахувані санітарно-гігієнічні норми та нормативна тривалість уроків у 1 класі – 35 хвилин, 2 – 4 класах – 40 хвилин.

2. Очікувані результати навчання та формування компетентностей учнів

Освітня програма спрямована на реалізацію мети та завдань освітніх галузей, визначених у Державному стандарті початкової загальної освіти, що забезпечує формування у молодших школярів ключових компетентностей, які реалізуються через вміння вчитися, здатність логічно міркувати, вміння критично мислити, готовність розв'язувати проблеми із застосуванням досвіду практичної діяльності для вирішення повсякденних задач, вміння працювати в команді тощо. Крім того, навчання в 1 – 4 класах сприятиме виробленню в учнів передумов самостійного пошуку й аналізу інформації, фінансової грамотності та підприємницьких навичок.

Такі ключові компетентності, як вміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й вміння у реальних життєвих ситуаціях.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його

спрямованість. Тому доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Формуванню ключових компетентностей сприяє та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

3. Форми організації освітнього процесу

Відповідно до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти I ступеня педагогічний колектив запроваджує такі форми організації освітнього процесу:

- різні типи уроків:
- екскурсії,
- віртуальні подорожі,
- спектаклі,
- квести, флешмоби, аукціони, батли, які вчитель може організовувати у межах уроку або в позаурочний час.

4. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою

У відповідності до Закону України «Про освіту» початкова освіта здобувається, як правило, з шести років.

Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться 5 років і 8 місяців. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

РОЗДІЛ II

БАЗОВА СЕРЕДНЯ ОСВІТА

(Впровадження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392).

Програма розроблена відповідно до наказу Міністерства освіти і науки від 20.04.2018 року №405 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня».

Навчальний план вміщає зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів

Варіативна складова навчальних планів використана на:

- підсилення предметів інваріантної складової;
- індивідуальні заняття та консультації.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлена відповідно до Закону України “Про загальну середню освіту” .

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі.

Програмою передбачено:

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах				
		5	6	7	8	9
Мови і літератури	Українська мова	3,5	3,5	2,5	2	2
	Українська література	2	2	2	2	2
	Англійська мова	3	2	2	2	2
	Російська мова	2	2	2	2	2
	Зарубіжна література	2	2	2	2	2
Суспільство- знавство	Історія України	1	1	1	1,5	1,5
	Всесвітня історія	-	1	1	1	1
	Основи правознавства	-	-	-	-	1
Мистецтво*	Музичне мистецтво	1	1	1	-	-
	Образотворче мистецтво	1	1	1	-	-
	Мистецтво	-	-	-	1	1
Математика	Математика	4	4	-	-	-
	Алгебра	-	-	2	2	2
	Геометрія	-	-	2	2	2
Природо-знавство	Природознавство	2	-	-	-	-
	Біологія	-	2	2	2	2
	Географія	-	2	2	2	1,5
	Фізика	-	-	2	2	3
	Хімія	-	-	1,5	2	2
Технології	Трудове навчання	2	2	1	1	1
	Інформатика	1	1	1	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	1	1
	Фізична культура**	3	3	3	3	3
Всього		28,5	30,5	32	32,5	34
						157,5
ВАРІАТИВНА СКЛАДОВА						
Факультативи						
Фінансова грамотність			1			
Найпростіші вимірювання				1		
Фізіологія людини						1
		28,5	31,5	33	32,5	35
ВСЬОГО						160,5

2. **Очікувані результати навчання учнів** подані в рамках навчальних програм для учнів закладів загальної середньої освіти II ступеня (затверджені наказами МОН України (затверджені наказами МОН від 07.06.2017 № 804 та від 23.10.2017 № 1407).

3. **Перелік навчальних програм для учнів закладів загальної середньої освіти II ступеня**

Найменування навчальних програм навчальних дисциплін	Наявність (так/ні)	Ким затверджено	Рік затвердження
Українська мова. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання .	так	Міністерство освіти і науки України (наказ МОН України від 07.06.2017 № 804)) зі змінами	2017
Українська література. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання	так	Міністерство освіти і науки України (наказ МОН України від 07.06.2017 № 804)) зі змінами	2017
Російська мова. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання .	так	Міністерство освіти і науки України (наказ МОН України від 07.06.2017 № 804)) зі змінами	2017
Англійська мова. 5-9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів .	так	Міністерство освіти і науки України (наказ МОН України від 20.04.2018 № 408)	2018
Зарубіжна література. 5–9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	так	Міністерство освіти і науки України (наказ МОН України від 07.06.2017 № 804)) зі змінами	2017
Математика.5-9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	так	Міністерство освіти і науки України (наказ МОН України від 07.06.2017 № 804)) зі змінами	2017
Історія України. Всесвітня історія. 5–9 класи Навчальна програма для	так	Міністерство освіти і науки України	2017

загальноосвітніх навчальних закладів		(наказ МОН України від 07.06.2017 № 804) зі змінами	
Основи правознавства. 9 клас Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	так	Міністерство освіти і науки України (наказ МОН України від 07.06.2017 № 804) зі змінами	2017
Географія. 6-9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	так	Міністерство освіти і науки України (наказ МОН України від 07.06.2017 № 804) зі змінами	2017
Біологія. 6-9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	так	Міністерство освіти і науки України (наказ МОН України від 07.06.2017 № 804) зі змінами	2017
Фізика. 7-9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	так	Міністерство освіти і науки України (наказ МОН України від 07.06.2017 № 804) зі змінами	2017
Хімія. 7-9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	так	Міністерство освіти і науки України (наказ МОН України від 07.06.2017 № 804) зі змінами	2017
Інформатика. 5-9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	так	Міністерство освіти і науки України (наказ МОН України від 07.06.2017 № 804) зі змінами	2017
Трудове навчання. 5-9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	так	Міністерство освіти і науки України (наказ МОН України від 07.06.2017 № 804) зі змінами	2017
Мистецтво. 5-9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	так	Міністерство освіти і науки України (наказ МОН України від 07.06.2017 № 804) зі змінами	2017

Фізична культура. 5-9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	так	Міністерство освіти і науки України (наказ МОН України від 07.06.2017 № 804)	2017
--	-----	---	------

Результати навчання повинні зробити внесок у формування ключових компетентностей учнів:

Спілкування державною мовою.

Це вміння усно і письмово висловлювати й тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання, письмо, застосування мультимедійних засобів). Здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ – у навчанні, на роботі, вдома, у вільний час. Усвідомлення ролі ефективного спілкування.

Спілкування іноземними мовами.

Уміння належно розуміти висловлене іноземною мовою, усно і письмово висловлювати і тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання і письмо) у широкому діапазоні соціальних і культурних контекстів. Уміння посередницької діяльності та міжкультурного спілкування.

Математична грамотність.

Уміння застосовувати математичні (числові та геометричні) методи для вирішення прикладних завдань у різних сферах діяльності. Здатність до розуміння і використання простих математичних моделей. Уміння будувати такі моделі для вирішення проблем.

Компетентності в природничих науках і технологіях.

Наукове розуміння природи і сучасних технологій, а також здатність застосовувати його в практичній діяльності. Уміння застосовувати науковий метод, спостерігати, аналізувати, формулювати гіпотези, збирати дані, проводити експерименти, аналізувати результати.

Інформаційно-цифрова компетентність

Передбачає впевнене, а водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні. Інформаційна й медіа-грамотність, основи програмування, алгоритмічне мислення, роботи з базами даних, навички безпеки в Інтернеті та кібербезпеці. Розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо).

Уміння навчатися впродовж життя.

Здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових вмінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного), зокрема через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками, вміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою навчальну траєкторію, оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя.

Соціальні і громадянські компетентності.

Усі форми поведінки, які потрібні для ефективної та конструктивної участі у громадському житті, на роботі. Уміння працювати з іншими на результат, попереджати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів.

Підприємливість.

Уміння генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави. Здатність до підприємницького ризику.

Загальнокультурна грамотність.

Здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва. Ця компетентність передбачає глибоке розуміння власної національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших.

Екологічна грамотність і здорове життя.

Уміння розумно та раціонально користуватися природними ресурсами в рамках сталого розвитку, усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров'я людини, здатність і бажання дотримуватися здорового способу життя.

Педагогічному колективу закладу освіти приділити значну увагу організації навчання через наскрізні лінії, які є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів, а також соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях:

Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, навчальних предметів та предметних циклів; вони враховуватимуться при формуванні шкільного середовища.

Наскрізні лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Мета наскрізних ліній – «сфокусувати» увагу й зусилля вчителів-предметників, класних керівників, зрештою, усього педагогічного колективу на досягненні життєво важливої для учня й суспільства мети, увиразнити ключові компетентності.

Для наскрізної лінії **«Екологічна безпека та сталий розвиток»** – це формування в учнів соціальної активності, відповідальності й екологічної свідомості, у результаті яких вони дбайливо й відповідально ставитимуться до довкілля, усвідомлюючи важливість сталого розвитку для збереження довкілля й розвитку суспільства.

Метою вивчення наскрізної лінії **«Громадянська відповідальність»** є формування відповідального члена громади й суспільства, який розуміє принципи й механізми його функціонування, а також важливість національної ініціативи. Ця наскрізна лінія освоюється через колективну діяльність – дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо, яка розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.

Завданням наскрізної лінії **«Здоров'я і безпека»** є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.

Вивчення наскрізної лінії **«Підприємливість і фінансова грамотність»** забезпечить краще розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо); сприятиме розвитку лідерських ініціатив, здатності успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі.

Реалізація навчання за наскрізними лініями:

Напрямки	Зміст
організація навчального середовища	формування духовного, соціального і фізичного середовища навчання; <ul style="list-style-type: none"> · впровадження інтерактивних методів навчання з використанням компетентнісного підходу (урок-квест, кейс-урок, інтегрований урок, бінарний урок,);
окремі предмети	<ul style="list-style-type: none"> · реалізація надпредметних, міжкласних та загальношкільних освітніх проєктів; · систематичне проблемне навчання на основі ускладнених міжпредметних та надпредметних тем

позакласна навчальна організація тематичних днів та тижнів,
робота пізнавальні квести, флешмоби
робота гуртків .

3. Рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти внутрішнього забезпечення якості освіти

Основними формами організації освітнього процесу вважати різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу є екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Форми організації освітнього процесу уточнюються та розширюються у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчителів визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей створити умови для проведення навчально-практичних занять з різних предметів як функції перевірки та оцінювання досягнення компетентностей учнів. Спрямувати роботу вчителів на проведення занять в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі роботу учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.